Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 202. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 20-го ЖОВТНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 20, 1955. No. 202. VOL. LXII.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ФЕДЕРАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИ СТИХІЙНИХ КАТАСТРОФ

Денвер, Колорадо. — Президент Айзенгавер обіцяв губернаторам Нової Англії, що він буде старатися, щоб Конґрес прийняв закон про федеральне забезпечення проти стихійних катастроф. Законопроєкт мають внести вже на найближчій сесії Конґресу в січні 1956 р. Айзенгавер запевнив також губернаторів, що федеральний уряд з прихильністю розглядає справу видачі 50,000,000 долярів на те, щоб можна було краще контролювати повені та гурагани в стейтах Нової Англії. Президент уповажнив свого асистента Шермана Адамса вислати депеші до губернаторів Пенсилвенії і Массачусетс з повідомленням про те, що Президент поширив стан крайової необхідности на нові райони цих стейтів, і внаслідок цього можна цим районам допомагати з федеральних фондів. В листі до губернаторів тих стейтів, які потерпіли внаслідок нової повені, Президент відповів на такі пункти програми про боротьбу проти повені. 1. Уряд розглядає справу закону про федеральне забезпечення на випадок стихійних катастроф, таких як повені і гурагани. Сенатська Банкова і Валютова Комісія вже найближчого місяця почне переслухання в цій справі. 2. Уряд повідомив губернаторів, що призначив 1,500,000 долярів на те, щоб приспішити плянування дослідів над контролею повеней. Президент зазначив в своєму листі, що ще й досі Конґрес не схвалив фондів на цю ціль. 3. Дальші фонди на цю ціль будуть запроєктовані в бюджеті на 1957 рік. Губернатори стейтів Нової Англії домагаються на цю ціль 34,000,000 долярів. 4. Уряд проєктує, щоб можна було продавати по ціні 10-відсоткової вартости надвишку урядових влаштувань громадянам тих стейтів, які потерпіли від повені. Згідно з пляном ті урядові влаштування були б розділені губернаторам знищених стейтів, щоб вони призначували їх власникам малих підприємств. Це рішення запало внаслідок порозуміння з адміністратором Федеральної Цивільної Оборони, який координує допомогу знищеним повінню стейтам. Уряд поставить до диспозиції такі товари, як помпи, ручне знаряддя, рури, дроти, залізні товари, будівельний матеріял тощо. Президент швидким темпом видужує з свої серцевої недуги. Він в кріслі сидів на терасі коло своєї кімнати і вигрівався на сонці. Звідтам Президент вітав пацієнтів, які проходжувалися по подвір'ї шпиталю. 19 жовтня Айзенгавер має відбути конференцію з державним секретарем Джаном Фостером Доллесом, який від'їжджає на конференцію в Женеві. Під час обіду Президент розмовляв з своїм наймолодшим братом д-ром Мілтоном Айзенгавером, президентом Пенсилвенійського університету.

Справа міжнародної аґенції атомової енерґії рішиться в 1956 р.

Об'єднані Нації. — 4 держави, які зголосили в Об'єднаних Націях резолюцію в справі затвердження програми створення міжнародної аґенції для використання атомової енергії для мирних цілей, погодилися на пропозицію Швеції, щоб дати змогу всім членам об'єднаних Націй та її різних аґенцій висловитися в цій справі. Таким чином 84 держави матимуть змогу забрати становище до обширного тексту згаданої програми, що його їм розіслано в минулому тижні. Резолюцію зголосили ЗДА, Англія, Австралія і Бельгія. Ця справа перейде на розгляд Об'єднаних Націй на їх найближчій сесії в наступному році. Найбільше сумнівів викликує уступ пропонованого статуту тієї міжнародної аґенції для продукції атомової енергії для мирних цілей — про відношення тієї аґенції до Об'єднанх Націй. Пропонована аґенція мала б назву: Міжнародна Аґенція Атомової Енергії. Прийняття статуту тієї аґенції мало б бути предметом окремої конференції ще перед з'їздом Генеральної Асамблеї ОН в 1956 році. Незалежно від того, ЗДА продовжуватимуть переговори в цій справі з окремими урядами.

Комуністична клітина існувала в Гунтер каледжі 20 років

Ню Йорк, Н. Й. — Рада Вищого Виховання в Ню Йорку, яка переводила слідство в справі комуністичних впливів у високих школах, на основі вислідів цього слідства ствердила, що в міському каледжі Гунтер від 1935 до 1955 року існувала комуністична клітина. Ця клітина складалася з 10-12 осіб. До неї належали також п'ять професорів, яких цього року звільнено з праці. Це — В. Джералд МекҐіл, Луїс Вайснер, Чарлз В. Гюз, Генрієтта Фрідман і Бернард Райс. Президент Гунтер каледжу д-р Джордж Н. Шустер заявив, що дальше слідство має виявити, чи оправдані є припущення, що в цій школі все ще діють члени комуністичної партії. Якщо виявиться, що хтось із учительського збору належить до комуністичної партії, то його звільнять з праці. Д-р Шустер заявив: „Не можу зрозуміти, як можна належати до комуністичної партії, коли її цілі так очевидно і так жахливо злі."

ВІДКРИЛИ НОВУ ЧАСТКУ АТОМУ

Ню Йорк, Н. Й. — Комісія Атомової Енергії і Каліфорнійський університет одночасно повідомляють, що викрито нову, невідому досі, частку атому, за якою дослідники довший час шукали. Цю частку атому вдалося науковцям штучно випродукувати на „атомовій машині" Каліфорнійського університету. Оголошення цього успіху вважають за нову добу в людському змаганні до розуміння всесвіту й тих складників, з яких всесвіт складається. Представник Комісії Атомової Енергії заявив, що ще завчасно говорити тепер про значення цього успіху. Але цей представник додає, що це „великий крок" людства до того, щоб людина могла контролювати фізичне довкілля. Ця нова частка атому називається „антипротон", або „неґативний протон". Про її існування відомо було вченим 25 років тому, але аж тепер вдалося науковцям її штучно випродукувати.

Президент найменував генерала Пейта командантом морської піхоти

Денвер, Колорадо. — Президент Айзенгавер найменував генерал - лейтенанта Рендолфа Пейта командантом Корпусу морської піхоти. Досі він був заступником команданта морської піхоти. Свої нові обов'язки перейме Рендолф Пейт 1 січня 1956 року, коли відійде на емеретуру теперішній командант морської піхоти генерал Лімюел С. Шеперд. На найменування Пейта погодився президент Айзенгавер під час конференції з секретарем оборони Чарлзом Е. Вилсоном і головою Об'єднаних Шефів Штабу адміралом Артуром В. Радфордом. Генерал - ляйтенант Пейт почав військову службу 37 років тому, а в 1921 році скінчив Військовий Інститут у Вірджінії, і тоді його приділено до морської піхоти. Під час війни в Кореї він був командантом 1-ої дивізії морської піхоти і дістав медалю за визначну службу на фронті.

Домагається, щоб Айзенгавер найменував кандидата на президента

Пойнт Клір, Алабама. — Республіканський губернатор стейту Мериленд Теодор Р. МекКелдін заявив в інтерв'ю з журналістами перед конференцією губернаторів південних стейтів, що він наполягатиме на тому, щоб президент Айзенгавер сам вибрав республіканського кандидата на президента, якщо сам відмовиться кандидувати. „Гадаю, що Президент повинен зробити вибір, — сказав МекКелдін, — якщо він це зробить, то це буде нам дуже корисне". Губернатор МекКелдін не погоджується в цій справі з республіканським провідником у Сенаті Вілямом Ф. Новлендом, який недавно заявив, що він є за тим, щоб республіканського кандидата на президента вибирали на відкритій номінаційній конвенції в Сан Франсіско. Губернатор МекКелдін заявив, що він розмовляв у цій справі з багатьма республіканськими політиками, і всі вони є за тим, щоб Президент визначив свого наступника на становищі провідника Республіканської партії.

АМЕРИКАНСЬКА РАКЕТА В ЯПОНІЇ

На одній із американських баз біля Токіо відбувся показ нової американської ракети „Гонест Джан", метою якого було заспокоїти японську публіку перед перебільшуванням побоюванням, що нова американська зброя призначена для ведення атомової війни.

ДОЛЛЕС ВИЇЗДИТЬ В П'ЯТНИЦЮ ДО ЕВРОПИ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР СПОДІВАЄТЬСЯ ВІД ЖЕНЕВСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ „ЗНАЧНОГО ПОСТУПУ" В СПРАВІ ОБ'ЄДНАННЯ НІМЕЧЧИНИ

Вашингтон. — Державний секретар Доллес виїхав у вівторок вечером до Денверу на розмову з президентом Айзенгавером у зв'язку з Женевською конференцією 4-ох міністрів закордонних справ, яка почнеться 27 ц. м., в четвер візьме участь в нараді Ради Безпеки, в п'ятницю вранці відбудеться засідання кабінету, а в п'ятницю вечером він відлетить до Риму. З Риму від'їде до Парижу, де в понеділок і вівторок будуть наради над приготуванням до Женевської конференції, в середу відбудеться в Парижі засідання 15-ти міністрів закордонних справ держав НАТО у зв'язку з Женевською конференцією, а в четвер наступного тижня державний серкетар виїде до Женеви. Такий свій поділ праці на найближчий час подав державний секретар Дж. Ф. Доллес на пресовій конференції, яка відбулася у вівторок 18 ц. м. Він пояснив, що їде спершу до Риму на запрошення італійського уряду, щоб мати там більше часу для переведення цілої низки справ, що цікавлять Італію і ЗДА. Щодо Женевської конференції, то державний секретар прихилився до „помірковано оптимістичних" завваг віце-президента Нікcона перед форумом „Ню Йорк Дейлі Геральду". Він пригадав ще раз, що Женевська конференція „на вершинах", яка відбулась в липні ц. р., не мала своєю ціллю розв'язувати існуючі міжнародні проблеми, тільки підготовити їх розв'язку. Оце власне тепер Женевська конференція міністрів закордонних справ має перевести „духа Женеви" в діло. Хто, мовляв, сподівався був забагато від конференції „на вершинах", той був розчарований, але ані президент Айзенгавер, ані він сам, державний секретар, не були розчаровані. Доллес „сподівається і вичікує, що там (у Женеві) буде зроблений значний поступ в напрямку об'єднання Німеччини". Водночас Доллес застерігся, що він „не очікує, щоб на тій конференції вже довершено об'єднання Німеччини, або заґарантовано таке об'єднання", але що там „прийдемо ближче до розв'язки". Доллес заперечив, наче б мав у цій справі якісь конкретні безпосередні інформації від Совєтів, а спірає, мовляв, свій оптимізм на власній аналізі подій. З інших справ підкреслив, що в Женеві говоритиме „втретє" з Молотовим про небезпеку зросту напруження на Середньому Сході у зв'язку з продажом оСвєтами зброї Єгиптові. На запити журналістів, він в дуже обережній формі підтримав доцільність виміни різних делеґацій фахі..., як, напр., хліборобів, з овєтами. Він заперечив, наче б пляновано конференцію на міністерському урівні з комуністичним Китаєм.

Звільнено дочку Філдів і вона заявляє, що Совєти ...ліквідують Воркуту

Москва. — З концентраційного табору у Воркуті звільнено Ерику Глязер Воллах, адоптовану дочку Ноела Філда, колишнього урядовця Ліґи Націй і службовця державного департаменту ЗДА, що в 1949 році виїхав з Швайцарії на Чехословаччину і там пропав без вісти, хоч і був, як кажуть, комуністом. Пропали також без вісти згодом дружина Ноела Філда Герта і брат його Герман Філд, архітект з Клівленду, які виїхали за залізну заслону, щоб з'ясувати, що сталося з Ноелем Філдом. Зникла без вісти вкінці і прибрана дочка Ноела і Герти Філдів Ерика Воллах Глязер з Вірджінії біля Вашинґтону, яка в 1950 році виїхала до Берліну і пропала там 28 серпня 1950 року. Всі заходи американського уряду ствердити, що сталося з Філдами і Ерикою Глязер Воллах, були безуспішні, бо Совєти відповідали, що їм про них нічого невідомо. Почала відкриватися таємниця „зникнення" родини Філдів щойно минулого року, коли в жовтні звільнено з польської в'язниці Германа Філда, заявляючи, що обвинувачення проти нього у шпигунстві були безосновні. Він, підлікувавшись після в'язничних переживань, виїхав до Швайцарії, де перебуває й досі. Місяць пізніше в листопаді 1954 року звільнено з в'язниці у Будапешті Ноела і Герту Філдів, які заявили, що обвинувачення проти них були безосновні і вони хочуть залишитися в комуністичній Угорщині. Тепер „знайшлася" вкінці і Ерика Глязер Воллах, яка, як виявляється, перебула півтора року в східньонімецьких в'язницях, була засуджена за шпигунство на смерть й після „уласкавлення" була заслана до концентраційного табору у Воркуті. Зараз перебуває вона в одному з московських готелів, оглядає Москву і в розмовах з журналістами заявляє, що від її прибуття у Воркуту в 1953 році відносини у концтаборі почали вращати, що режим Хрущова і Булґаніна тішиться ... великою популярністю серед в'язнів і серед в'язничної сторожі і що совєтський уряд задумує зліквідувати Воркуту, перемінивши її на місце праці ... вільних засланців. З Москви Ерика Глязер Воллах задумує вертатися до Вірджінії в ЗДА, де живе її чоловік і двоє дітей.

ФРАНЦІЯ ОМИНУЛА НОВУ КРИЗУ

ПРЕМ'ЄР ФОР ДІСТАВ ВІД ПАРЛЯМЕНТУ ВОТУМ ДОВІР'Я

Париж. — Прем'єр Едґар Фор дістав у вівторок 18 жовтня від французького парляменту вотум довір'я 308 голосами проти 254, сполучене з дебатою над політикою його уряду у відношенні до Альжиру. Таким чином Франція оминула нову кризу уряду. Свідомість, що така криза, що настала б на 9 днів перед Женевською конференцією 4-х міністрів закордонних справ і на 4 дні перед плебісцитом в Зарщині про політичний статут для тієї провінції, принесла б Франції величезну шкоду, казала поважній частині правих партій голосувати „за" урядом Форда. Проте в парляментарній дебаті виявився величезний критицизм у відношенні однаково до принципів політики Фора в північній Африці, як і до його здібности перевести ті реформи в діло. Одною з причин, чому несподівано власне праві партії підтримали Фора, члена соціял - радикальної партії, був — як зазначують часописи — їх острах, що найбільші шанси створити новий уряд мав би знову Мендес-Франс, який оперся би цілком на лівиці. Проти уряду голосували комуністи і соціялісти та скрайні праві посли. Тепер прем'єр Фор, діставши затвердження своєї політики однаково щодо Марокко, як Альжиру, продовжуватиме реалізацію заплянованих реформ. Покищо у Марокко не переборено ще труднощів із створенням такого нового автономного уряду, який дійсно репрезентував би публічну опінію автохтонів, бо марокканські націоналісти обурені, що генеральний резидент ген. Лятур зламав вже двократно умову, яку вони зробили з паризьким урядом: однаково щодо скинення султана Бен Арафи, як і покликання реґенційної ради. Ген. Лятур дозволив Бен Арафі призначити „хоронителя престолу" з своєї родини, а потім додав до реґенційної ради ще одного непередбаченого франкофільського марокканця. Хоч покищо криза уряду у Франції поладнана корисно, проте за місяць уряд стане перед новою трудністю, коли прийде перед парлямент з бюджетовими й різними фінансовими внесками, при чому буде там теж законопроєкт про асиґнування по 28 мільйонів долярів місячно на утримання війська в Північній Африці.

Ізраїль закликає всіх жидів у світі збирати фонди на купно зброї

Єрусалим. — Прем'єр Ізраїлю Моше Шаретт звернувся з закликом до жидівського народу в Ізраїлі і до всіх жидів у світі — купувати зброю для Ізраїлю. У своїй промові в ізраїльському парляменті він вказав на небезпеку, яка грозить Ізраїлеві від його арабських сусідів, в першу чергу від Єгипту у зв'язку з масовим закупом зброї Єгиптом у комуністичній Чехословаччині. В дебаті ізраїльського парляменту говорилося раз-у-раз про можливість війни з Єгиптом, а деякі промовці одверто поручали повести проти Єгипту превенційну війну поки Єгипет не скріпиться новою зброєю настільки, що стане куди сильніший від Ізраїлю. Шаретт заявив, що ізраїльський уряд буде старатися купувати зброю „де тільки зможе", що інтерпретується як вислів готовости купувати зброю в комуністичних державах. Він заявив теж, що Ізраїль не буде „до безконечности" ждати на позитивний вислід переговорів американського делеґата Джонстона з арабськими державами про греблю на Йордані яка заводнила б пустинні місця Ізраїлю і сусідніх арабських країн, а що Ізраїль на власну руку на своїй території почне будувати ту греблю в наступному році. Ізраїльський прем'єр заявив, що запропонована Америкою ґарантія безпеки не матиме значення, якщо водночас Ізраїль не матиме можливости поставити таку сильну армію, щоб вона не лякалася нападу арабських сусідів.

Голова Південного В'єтнаму димісіонував уряд, що його не слухає

Париж. — Колишній монарх, потім голова В'єтнаму Бао Даї, який від двох років перебуває у Франції, проголосив декрет, яким „скидає" уряд Нґо Дінг Дісма в Сайґоні. Тим часом Нґо Дінг Дісм приготовив плебісцит, який відбудеться вже в найближчу неділю і в якому власне Бао Даї буде позбавлений свого титулу голови держави. Уряд Південного В'єтнаму не прийме до відома декрету Бао Даї. Його представник в Парижі заявив, що В'єтнам не може признавати такого голову держави, який „урядує депешами". Бао Даї спірається на групі збунтованих проти уряду Нґо Дінг Дісма генералів і буцім то буде старатися відновити рух т. зв. самостійних армій деяких релігійних сект. З другого боку також і серед противників Бао Даї є чимало таких національних діячів в Південному В'єтнамі, які гостро критикують прем'єра Нґо Дінг Дісма за його диктаторські тенденції і створення системи, яка фактично зосередила всю повноту влади в його руках.

В АМЕРИЦІ

● **Поштовий Уряд** видав поштову марку вартости сімох центів, на яких зображено бувшого президента Вудро Вилсона. Цю марку почнуть продавати в Ставнтоні, Вірджінія, де сто років тому народився Вилсон.

● **Найвищий Суд ЗДА** звільнив від кари вояка Джана Девіда Пруво, засудженого на досмертне ув'язнення за зраду країни, коли він перебував в японському полоні (доноси на американських старшин та виступи через японське радіо). Причина звільнення — засуд винесено не в згоді з судовою процедурою.

● **Найвищий Суд ЗДА** скасував смертний вирок на Керіла Чессмена, який, згідно з вироком нижчого суду, мав згинути в газовій коморі сім років тому за насильство. Проти цього в'язня має відбутися нова розправа. В тюрмі К. Чессмен написав два твори, що зробили його ім'я славним в деяких колах.

● **Голова** совєтських будівельників, які перебувають в ЗДА, І. Козуля, замовив складові частини дому, за 13,750 долярів, який він буде демонструвати в Москві. Всі частини цього дому дерев'яні. Цеглу і цемент додадуть в Москві.

● **Минулого року** американські летунські лінії перевезли 34 мільйони пасажирів. В 1965 році, якщо розбудова летунських ліній розвиватиметься в теперішньому темпі, американські лінії перевезуть 87 мільйонів пасажирів.

● **Товариство Радіових і Телевізійних Продуцентів** в перших вісьмох місяцях цього року продало 4,171,139 телевізійних апаратів, а минулого року в тому самому часі — 3,658,927. Число проданих телевізорів цього року збільшилося на 14 відсотків в порівнянні з минулим роком.

ВІСТІ З-ПОЗА ЗАЛІЗНОЇ ЗАСЛОНИ

(За совєтською пресою і радіо)

ВСЕ Є, НЕМАЄ ТІЛЬКИ ... ЖИЛЕТІВ

„Продавці куйбишевських крамниць — пише в листі до редакції „Правди" І. Соболів, — цілком поважно радять покупцям: „Ідьте у сільський район, чим далі, тим краще, і, можливо, там десь натрапите на залишки жилетів". Громадяни, які мають звичку голитися вдома, іноді не без успіху користають з цієї поради. Я наприклад, знайшов жилети в Єлохівському районі — за десятки кілометрів від обласного центру". А проте, таке положення, — констатує редакція „Правди", — не тільки в Куйбишеві. Судячи з того, що пишуть читачі, жилетів бракує також у ряді областей України і Білоруси. Багато читачів звертають увагу на низьку якість. Особливо великі претенсії ставлять споживачі до жилетів марок „Ладо'а", „Метро" і „Красная Звєзда". Досі на цих фабриках доводять жилети до потрібної гостроти дідівськими способами ,на око". Балачки про створення спеціяльних приладів, так і залишаються балачками. Дві фабрики жилетів, що є в Совєтському Союзі, задовольняють попит на жилети лише в незначній мірі ...

НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНІЙ ЗАЛІЗНИЦІ

Про те, як працює Південно-Західня залізниця, пише в „Радянській Україні" якийсь Гр. Ворожб'янський. „Ось узяти, наприклад, пасажирську службу, — пише він у своєму дописі. — В кожній кімнаті її апартаментів стоять 5-6 столів, за столом, доверху завалених паперовою продукцією, сидить не звичайний собі конторщик, а обов'язково начальник відділу або дипломований інженер, хоч і займається здебільшого справами звичайного канцеляриста. А зверху над усіма начальниками - конторщиками засідає начальник пасажирської служби Микола Андрійович Деревицький ..." — Як же те керівництво справується? А ось як: „Поїзди, як правило, спізнюються. Поїзд Ніжин-Київ ще ні разу не приходив своєчасно. В поїздах брудно, холодно ... Безквиткові пасажири завдають великої шкоди державі, бо провідники обслуговують не три-чотири вагони кожний... Більше як півроку ремонтується столичний вокзал (двірець), а кінця-краю ремонтові не видно ... Цілий рік начальник станції Хвастів добивається встановлення додаткового бака на воду для пасажирів, але добитися ніяк не може. І не він один. Керівники багатьох станцій скаржаться на бездіяльність пасажирської служби. Ця служба зовсім не дбає про численні лінійні станції, які обслуговують колгоспників. У залях - почекальнях також брудно, темно, холодно ..."

ЗМАГАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ФУТБОЛІСТІВ З КИТАЙСЬКИМИ

10-го жовтня на київському стадіоні відбулася міжнародна зустріч з футболу. Збірна дружина Києва прийняла на своєму полі футболістів збірної дружини Пейпінґу. Гра викликала серед гостей велике заінтересування. Китайські спортовці продемонстрували дружню гру. Зустріч виграла з рахунком 4:1 збірна команда столиці України.

В СВІТІ

● **В Совєтах** караються ще багато чужинців, між ними й американців, відомості про яких щойно тепер привезли німці, поворотці після 10-літнього полону. Між цими насильно притримуваними американцями є 36-літній поручник Юджін Стенлі Фабіян з Шикаґо, схоплений большевиками в 1947 році у Відні і засуджений на 25 років за „шпигунство". Італійський духовник Педро Леоні, Чину ОО. Єзуїтів з Флоренції, заарештований 20 років тому в Україні, був недавно на Воркуті. Рауль Валленштайн, шведський дипломат, заарештований в 1945 р. у Будапешті, був в 1947 році у в'язниці в Москві.

● **У Марокко** в боротьбі проти арабських партизанів бере участь 10 батальйонів Чужинецького Леґіону. Більшість вояків у деяких батальйонах становлять німці, вояки з другої світової війни. Проходячи вулицями марокканських міст, вони співають німецьких вояцьких пісень і справляють враження частин німецької армії, дармащо зодягнені в уніформи французького Леґіону.

● **У Швеції** величезною більшістю голосів населення Стокгольму та інших більших міст рішено зберегти надалі дорожний рух — лівою стороною і відкинено пропозицію уряду перейти на американський лад правостороннього руху.

● **Совєтські моряки** з воєнних кораблів, які прибули до Англії з „офіційною візитою", влаштували для англійської публіки два концерти в Емпресс Голл. Вони викликали захоплення серед англійців. Часописи не пишуть, скільки фахових співаків, музик і танечників перебдягли большевики в моряцькі уніформи для пропаґандивних цілей.

● **Між Японією** і комуністичним Китаєм дійшло до тимчасового порозуміння в справі риболовлі на Жовтому морі. Відразу після цього на японському ринку появилось стільки риби, що ціни на неї впали на 30%. Японці пояснюють це не так збільшенням товару, як тим, що рибалки перестали жити у вічному страху й не вимагають за рибу високої ціни, щоб опла-

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОТВЕРДЖЕНІ ПІДОЗРІННЯ

До Державного Департаменту у Вашингтоні подано вістку, яка потверджує тривожне підозріння, що одною з причин співіснувальної психози, заініційованої Москвою, була виразна мета: здобути в свої криваві руки політичних утікачів із опанованих Москвою територій, що перебувають у Західній Европі. Конкретно справа відноситься до Австрії, у зв'язку з якою і почалася теперішня політика співіснування.

Як відомо, в половині квітня ц.р. перебував у Москві, на запрошення Кремлю, австрійський канцлер Рааб, і тоді він там „договорився" в справі закінчення альянтської окупації Австрії. Австрійсько-совєтське договорення лягло в основу спільного договору в цій справі. У договорі з Москвою відомий був „16-ий параграф', що передбачав „добровільну репатріяцію" так званих „переміщених осіб", себто політичних утікачів, а австрійський уряд зі свого боку зобов'язувався „сприяти" такій репатріяції і дозволити совєтським „репатріяційним комісіям" вербувати й „заохочувати" до репатріяції, з одного боку, а з другого — „притягати до відповідальности" всі ті особи та організації, які цьому протиділи б.

Західні великодержави виступили проти цього австрійсько-совєтського догорення, і 16-ий параграф не ввійшов у спільний договір. Крім того, австрійський уряд з канцлером Раабом дали запевнення, що в Москві не було жадного таємного порозуміння в цій справі, і західні уряди та західня публічна опінія цим до деякої міри заспокоїлась, хоч і не цілком задовольнилась. На доказ цього можна пригадати хоч би той факт, що американська преса вже тоді дораджувала забрати втікачів з Австрії, видвигаючи всілякі підозріння.

Ці підозріння тепер справджуються. В останніх днях Державний Департамент у Вашингтоні одержав і проголосив повідомлення, що австрійський уряд таки „сприяє" репатріяції, іншими словами, — змушує до неї і видає большевикам утікачів проти їхньої волі. Совєтські „репатріяційні місії" в Австрії мають повну свободу рухів, тероризують утікачів, а австрійський уряд зі свого боку всіляко робить це саме, утруднюючи втікачам життя і побут в країні. Справа азилю для нових утікачів залишилась тепер в Австрії тільки теорією, бо австрійські власті дбають про те, щоб кожного нового втікача виключити з категорії „політичних утікачів".

Так то „самостійна" Австрія починає „самостійно" господарити і торгувати душами та головами приблизно 30 тисяч нещасливців, що шукали на її території рятунку. Американці підозрівають, що канцлер Рааб таки підписав у Москві таємний договір і таки, правдоподібно, коштом цих 30 тисяч голів виторгував у Москві проблематичну „незалежність".

Можна сподіватись, що Державний Департамент ,подаючи ці свої інформації до публічного відома, не обмежився на самому ствердженні факту нікчемної австрійської поведінки, але й, крім того, робить, чи вже й поробив відповідні заходи. Натяки на це можна вичитати і в пресі, яка знову підкреслює, як єдиний рятунок для втікачів, необхідність негайної евакуації з Австрії. Справа ця недавно стояла також і на порядку нарад Екзекутиви ЗУАДК, який, у порозумінні з урядовою американською агенцією ЮСЕП (Юнайтед Стейтс Ескейпі Програм), відкрив у Зальцбургу свою нову станицю для приспішеної евакуації з Австрії українських втікачів.

Все ж таки тривога існує, а підозріння збільшується. Сьогодні немає причин підозрівати, що подібної компромітації західніх ідей і концепцій міг би допуститись теж західньо-німецький канцлер Аденауер, але не можна легковажити підозрінь, що саме голови політичних втікачів були одною з головних причин, чому Москва запросила недавно до себе Аденауера.

Ці обставини і всілякі можливості дальшого розвитку видвигають знову в цілій повноті неспокій за долю підсовєтських втікачів у Західній Европі. Справа цих втікачів, зокрема, коли мова про українців, це наша справа і ми мусимо саме тепер дати всю можливу підтримку нашому ЗУАДКомітетові, щоб він цією справою якнайбільш енергійно зайнявся. Це направду жалюгідне, що саме в таких грізних обставинах деякі українські газети започаткували, на підставі спростованої вже сплітки, посередню кампанію проти ЗУАДК. Та це вже є лихо наших внутрішніх суперечностей, на які в таких грізних обставинах не можна й не треба зважати ,натомість треба, без уваги на все, мобілізувати всі наші сили і ресурси для відвернення загрози і для рятунку загрожених.

НОВИЙ КОНСЕРВАТИЗМ

Лондон. — Конференція Консервативної партії закінчилася в Бенрмавті 8 жовтня промовою прем'єра і лідера партії сера Антоні Ідена. Партія виграла вибори до парляменту 26 травня і сподівається бути при владі до 1959 року, коли має стати перед суспільством на новий іспит.

В українському політичному словнику слово „консервативний" має присмак чогось відсталого, задивленого в минуле і нечутливого до потреб сучасности. В континентальних країнах консервативні партії часто ведуть політику застою і ,навіть реакції.

Англійський консерватизм інший. Тутешні консервативісти вміють учитися на власних помилках і переймають від противника його зброю, щоб привабити до себе виборців і прихильників. Після поразки консервативістів у виборах до парляменту 1945 року, провідники Консервативної партії вирішили перебудувати свою програму, організацію і тактику. Раніше консервативісти зверталися головним чином до „середньої кляси", тепер Консервативна партія говорить до цілого народу, зокрема до робітництва. Правда, традиційно професійні спілки в Англії зв'язані з Партією праці, однак на конференції Консервативної партії в Бернмавті промовляли також члени професійних спілок.

Організатором перемоги консерватистів на виборах 1955 року був лорд Вултон. На конференції Консервативної партії в Бернмавті лорд Вултон склав свої уповноваження і передав організаційну справу іншому, молодшому членові партії. За його заслуги для Консервативної партії конференція висловила окрему подяку лордові Вултонові. Дійсно, також противники Консервативної партії — ліберали і соціялісти — ствердили після травневих виборів, що організація Консервативної партії була ліпша.

Окрім великої маси справ, які рішила конференція Консервативної партії в Бернмавті, члени конференції спинилися особливо на проблемах народного господарства. Багато промовців підносило протест проти монополістичних організацій підприємців, які намагаються обмежити конкуренцію і держати ціни на високому рівні.

На конференції багато уваги приділено господарським проблемам Британії. Від липня зовнішня торгівля З'єдиненого Королівства мала значні недобори (напр., у липні 108 мільйонів фунтів). Країна, що живе головно торгівлею з чужими державами, мусить дбати, щоб її торгівля давала прибутки. Без цього промислові підприємства мусіли б припинити свою роботу, і почалося б масове безробіття. Така загроза вже є в текстильному районі Ланкширу, де багато фабрик мусіли стати.

Консерватисти розуміють добре, що вони виграли вибори в травні, спираючись на господарські успіхи країни: тут нема безробіття і зростає добробут населення. Однак загроза кризи турбує не одного мешканця цієї країни, особливо коли появилися в світі нові конкуренти для британської промисловости (Японія, Німеччина). В цих обставинах англійське народне господарство буде тим міцніше, чим більша буде солідарність працедавців з робітниками. Ця солідарність може бути тільки тоді, коли робітники відчують, що в цій країні є соціяльна справедливість.

Сер Антоні Іден у своїй промові на конференції Консервативної партії звернув увагу на участь робітників у підприємствах. „Я, зокрема, дуже хочу бачити зріст того, що я часто називаю участю („партнершіп") в промисловості. Я вживаю слова „участь" у найширшому розумінні. Я включаю в це спільну консультацію і подавання повних інформацій робітникам про діла компанії, у яких вони працюють. Я включаю сюди також участь у прибутках в різних формах, особливо, коли це дає нагоду робітникам мати акції підприємств, і так придбати реальний капітал у підприємстві, в якому вони працюють".

З промов і резолюцій конференції Консервативної партії видно, що ця партія хоче зберегти основи „держави добробуту", — реформи, які завела Партія праці в роках 1945-51. Старі антагонізми між консерватистами і соціялістами відходять в минуле. І ті й другі йдуть шляхом реформ, на користь цілого суспільства.

П. А.

Євген Онацький

ПРОПАВ МІТ ПЕРОНА

Слово „міт" грецького походження і первісно означало „оповідання", що з часом набрало значення оповідання фантастичного — про речі, які в дійсності ніколи не існували.

Але в наших часах воно набрало трохи іншого значення, стало символом динамічної сили політичного чи соціяльного руху, як ідея, що набирає своєї переконливої сили не з аргументів розуму, а з віри, пов'язаної з жаданнями задоволення тих чи інших суспільних ідеалів. Таким чином, міт став емоційною зброєю в руках спритних демагогів.

У цьому розумінні почав уживати це слово французький соціолог Сорель, говорячи про загальний страйк, як „міт", що надає віри робітничій клясі в її боротьбі за визволення від капіталу. У цьому ж розумінні вживали цього слова німецькі нацисти, говорячи про „міт крови", що мав запалити германську расу до боротьби за панування. В цьому ж розумінні вживали московські большевики міту „диктатури пролетаріяту", щоб з його допомогою прийти до панування над світом. В такому ж розумінні можна говорити про „міт Перона" в Аргентині ,де політична партія, що опанувала була владу, називалася „перонистичною", і де все, що було приступне осягам цієї партії, а властиво самого Перона, набирало його ім'я ,або ім'я його дружини, — що, зрештою, мало означати те саме... Не було установи, де не висіло б на стінах десятка — так, кажу, десятка, бо майже в кожній кімнаті! — портретів Перона і Евіти, його покійної жінки. На вулицях дивилися на вас ці портрети з вітрин крамниць, з часописних кіосків, з спеціяльних виставових рамок по більших вулицях, з різних розпочатих будівель, чи ще не закінчених будинків ,на яких ви могли читати також величезні написи: „Перон сповнює..." Все, що робилося в Аргентині,мало робитися в імені Перона й Евіти, як тих земних богів, які дбають про бідне, упосліджене креольське населення, що його, мовляв, без Перона й Евіти, без жалю визискувала б „олігархія" і чужоземні, — читай, північно - американські, — імперіялісти... В усіх промовах, як самого Перона, так і його найближчих, тільки й чути було про те їх дбання за „убогих" і „упосліджених", задля яких, мовляв, Евіта віддала своє життя (померла від пістряка крови), і задля яких і Перон готов теж своє життя віддати. Майже вся преса, за винятком дуже небагатьох часописів, як „Ля Насіон", що продовжували з великими зусиллями триматися незалежно, хоч і стояли під загрозою тієї долі, яка спіткала найпоширеніший щоденник „Ля Пренса", що його уряд Перона сконфіскував і віддав Генеральній Конфедерації Праці (тепер має розпочатися судовий процес за повернення того щоденника його колишнім власникам), — співала тої самої пісні. Чи ж дивно, що після 12 років такого режиму, велика частина креольського населення, що дійсно зазнала помітного поліпшення умов свого життя, повірила в „міт Перона": як некорисливого й героїчного його оборонця. Ця частина населення вважала, що коли не сам Перон, то в усякому разі його дружина Евіта заслуговує на місце в пантеоні святих, якщо не католицької Церкви, яка відмовилася визнати ті спеціяльні християнські заслуги „святости" , то хоча б якоїсь окремої перонівської — „релігії"?!

Саме тому перемога антиперонівської революції, яку очолив ген. Е. Льонарді, не тільки не зустріла в перших днях свого тріюмфу ентузіястичного прийняття по деяких передмістях Буенос Айресу та інших міст ,але й досі продовжує викликати подекуди жалі й ворожі акти. Було чимало людей, які побоювалися, що день 8-го жовтня, коли Перон на вигнанні в Парагваю мав святкувати своє шестидесятліття, може позначитися кривавими розрухами. Але не було нічого, День минув цілком спокійно. Тепер ждуть таких розрухів на день 17 жовтня — роковини перонистичної революції, що його тут перше дуже галасливо святкували, а що цього року має вже бути звичайним буднем...

Проте, треба думати ,що й цього дня нічого особливого не трапиться.

Поперше ,військо й фльота тримають усю владу в своїх руках залізною рукою, виявляючи в потрібний момент усю військову рішучість, що не допускає вагань.

Подруге ,навіть за цей короткий час, що пройшов від моменту перебрання влади урядом ген. Льонарді, „міт Перона" виявив усю свою моральну безпідставність: Перон виявився не самовідданим оборонцем убогих і упосліджених, а незвичайно спритним і своєкорисним капіталістом-підприємцем — мабуть, чи не найбільшим підприємцем усієї Аргентини, який, щоб прочистити собі дорогу ,не вагався ліквідувати „силою закону" інших великих підприємців, що могли б йому бути небезпечною конкуренцією. Досить вказати, що коли держава змонополізувала продаж аргентинського збіжжя, Перон почав отримувати, як твердить тепер бувший секретар технічних справ уряду п. Рауль Менде, 27% прибутку з того продажу. Він виявився фактичним власником 42-поверхового, недавно побудованого хмаросяга, що в ньому на глибині 7-ми метрів знайдено опанцероване люксусове помешкання ,ключі від якого мали тільки Перон і Альоє, бувший губернатор Буенос Айреської провінції, тепер заарештований.

Це помешкання, що переносить нас, не зважаючи на всю наймодернішу вдосконаленість, в романтичне середньовіччя, — стіни в ньому потаємних дверей та не менш потаємних переходів. — мало бути відкрите для цікавих у неділю 2-го жовтня від год 8 до 14. Але вже о год. 6 ранку черга тих цікавих простягалася за багато дільниць від входу. Прийшлося продовжити час відвідин до вечора. Але юрба тих, що не змогли задовольнити своє бажання, була така ще велика, що наказом влади час відвідин був поширений на весь дальший тиждень протягом всього дня від год. 8 до 18. І до останнього дня і до останньої години була ще черга... Так кортіло буенос айренцям поглянути на таємниче помешкання недавнього президента, розкішно умебльоване і устатковане ,що мало служити цілям, мало придатним для творення сяйва святости і величі...

12-го жовтня ,в день відновленого Свята Раси ,як тут називають роковини відкриття Америки Колюмбом, в колишній резиденції президента зроблено виставку дорогоцінностей і речей, що належали Перонові і Евіті.

Досить сказати, що, поза державними автами, з яких бувший президент міг вільно користати, він посідав 27 власних люксусових авт, і то все кращих американських марок ,між ними „Птах Грому" — єдиний в усій Південній Америці. Деякі з них коштують по 1,000,000 пезів. Перон посідав брильянт, куплений в Ню Йорку за 8 мільйонів пезів, намисто перел, теж куплене в Ню Йорку за 5,000,000 пезів і т .д. Танець мільйонів ,що в додатку до другого танцю мільйонів, який відбувається по різних сховках найближчих співробітників Перона, мимоволі викликав крутіж голови в усіх тих, хто ще донедавна вірив у „міт Перона"...

А тут ще приходять ревеляції збоку контрадмірала Тезаіре, бувшого віце-президента республіки, який, поміж іншими сенсаційними речами ,оповідає (і це його оповідання за повним його підписом видрукували всі часописи), що аргентинський прапор перед будинком Національного Конгресу під час католицької маніфестації спалив один поліційний урядник з наказу (посереднього) самого Перона, щоб мати таким чином підставу до переслідувань католиків, за зневагу національного прапора!; а тут ще приходить його листування з 16-літньою дівчинкою, дитиною супроти нього, яку він — що ніби обожнював пам'ять своєї Евіти! — зробив своєю коханкою і якій дарував золоті речі, що їх різні організації підносили Евіті на знак пошани; а тут ще виявляються інші подробиці про неймовірний цинізм, з яким він ставився до тих, хто своє життя готов був віддати за нього. Їх, як сказав Тезаіре, він підло покинув, злякавшись за власне життя...

„Міт Перона" виявляється тим, чим стає міт кожної надто довгої диктатури — інструментом егоїстичного й цинічного визиску легковірних людей, що надто вірять словам, бо не мають можливости бачити факти.

ЩОБ ДІТЕЙ ЗВЕСЕЛЯТИ!

Від вересня минулого року, першого місяця золотої осени, виходить уже „Веселка", звеселяючи, згідно із своєю назвою не тільки дітей, але й батьків.

В історії української преси у З'єдинених Державах Америки це, здається, перший випадок, що журнал з таким змістом і таким тиражем, як „Веселка" появляється вже другий рік, даючи українським дітям не тільки науку — зокрема про Україну, її минуле і сучасне — але й розвагу, займаючи ум і серце ідеями, образами і справами, рідними і близькими їй.

Але й не самим тільки змістом треба міряти вагу й вартість такого видання як „Веселка". Коли взяти до уваги те, що появляється вона раз у місяць, що кожного місяця на протязі скількись днів її діти вичікують, що, одержавши „Веселку" радіють нею ,як незвичайною, великою подією в їхньому щоденному житті, то не можна не усвідомити, не підкреслити величезного виховного моменту, що його дає само тільки видання „Веселки".

А далі: факт, що „Веселка" виходить, що існує поза межами України український дитячий часопис — чи призадумуються в нас люди над тим, чи з'ясовують собі вагу його не тільки по лінії допомоги дітям в зберіганні й утривавлюванні їхнього українства, але й по лінії пов'язаности майбутніх поколінь із справою допомоги визвольній боротьбі України і потому може й допомогти в будуванні української державности. „Богути-багатирі", герої розповідей і поем, що їх друкує „Веселка", мають же бути не тільки темою для читання, але й зразками, прикладами майбутніх бійців — інженерів, учених ,вояків, моряків, летунів, що організуватимуть велику справу допомоги тій країні, з якої вийшли сьогоднішні читачі „Веселки", чи їхні батьки.

І ще третій момент ,такий важливий у вихованні дитини і так добре усвідомлюваний батьками: немає нічого більшого ,нічого кращого, як дати радість дитині, звеселити її, викликати усміх її очей та й уст. І це „Веселка" дітям дає. Ніхто ж не може заперечити, що радість дитини — це скарб більший за всі матеріяльні надбання і грошові вартості.

Щоб виконати всі ці завдання, щоб могти далі ще другий, третій і майбутні роки видавати „Веселку", Видавництво „Свобода" розіслало тисячі закликів-листів з пригадкою про те, що „Веселка" існує, виходить, що треба їй тільки допомогти невеликою пожертвою, не раз тільки й добрим словом у виконуванні її основних завдань. Розлетілися ці листи-заклики по всьому українському світі в цій країні гомінкими журавлями, що їх український народ називає весною, коли вони вертаються, веселиками.

Допоможім же усі, в кого серце гаряче та й думка не погасла, щоб оці заклики-журавлі, що розлетілися по світу цьогорічної осени, не пропали марне, щоб верталися вже не журними журавлями ,але веселиками, відгуками живими і жертвенними та й допомогли „Веселці" і надалі звеселяти дітей і молодь, пробуджувати дитячі усміхи і радість!

ДИВНИЙ ОБРАЗЕ...

Дивний образе таємний,
Що негадано - нежданно
Із далека — із незнана
У кімнату цю принісся
І спинився на стіні,
Я прохаю нелукаво —
Од лукавого, од злого,
Од недоброго усього
Ти присутністю своєю
Цю родину бережи,
А найбільше бережи ти
— Наймолитвенніше прошу
Тую дівчину хорошу,
У котрої на колінах
Задрімало дві коси.

О. СТЕФАНОВИЧ

ГИНУТЬ САДИ В ЧЕРНІВЦЯХ

Чернівецький учитель Г. Сінельніков (?) пише в листі до редакції „Радянської України": „Чернівці — місто садів. У центрі міста і на околицях майже нема садиби, де б не було черешень, вишень, абрикосів, яблунь та грушок. Але з кожним роком сади у Чернівцях стають все рідшими, бо в них все більшає кількість голих дерев. В чому справа? Сади вимагають догляду, а господарі (їх тут здебільшого на кожний сад по кілька) тільки на врожай чекають, а догляду за деревами не організують, боротьби з шкідниками садів не ведуть. Виконком прийняв був рішення, в якому говорилося, що віднині за садами встановлюється дійовий догляд і з шкідниками буде покінчено. Однак, у цьому році, наче бажаючи помірятися силою з тим рішенням, на сади напала сила-силенна яблуневої молі та інших шкідників. У сливок і абрикосів почало спадати листя. А виконком залишається байдужим. Прийнявши рішення, він забув про нього..."

А як же може бути інакше, коли в кожному саду по кілька господарів?

Ольга Мак

КОЛИ СКРИПІЛИ ВОЗИКИ...

(До десятих роковин призабутих подій)

(20)

Звиклі до постійних труднощів, ми починаємо турбуватися: чи ж схоче нас хтось везти? А коли й погодиться везти, то чого забажає у винагороду? Гроші напевно не мають ніякої вартости, а ми, крім грошей, нічого не маємо. Витрясаємо свої гаманці, рахуємо марки і думаємо над тим, скільки з нас здере фірман: двісті, триста, п'ятсот марок? Ану ж нам не стане грошей?

Та фірман, який нас погодився везти, щось нічого про ціну не говорить, а ми з дипломатичних міркувань нічого не питаємо: хай тільки довезе, а там дамо стільки, скільки зможемо — і все. Чей же назад не повезе? Складаючи наші речі на віз, німець щось бурмоче, а потім каже:

— Слухайте, та ви ж того всього потім в руках не понесете.

— А що маємо робити?

— У мене є старий візок. Як схочете — можу вам його дати.

Ми дякуємо і радо годимося на старий візок. Фірман заладовує його до наших речей, і ми рушаємо.

Перед полуднем добиваємося до місця. Тут питаємо, скільки ми винні за фіру і каменіємо з дива, коли німець каже:

— Десять марок.

В першій хвилині думаємо, що не дочули добре, і питаємо ще раз. Ні, таки й справді десять марок.

О, ти, твердий німецький народе! Можна тебе обвинувачувати в браку м'якости і вирозуміння, але чесности тобі таки не бракує!

Злазимо з воза, перекладаємо речі на подарований візок і розпитуємо людей, що робити далі? Виявляється, що дорозі ще не кінець, і до застави треба йти яких чотири кілометри. Чотири кілометри — дрібниця у порівнянні з пройденим нами шляхом, а ще особливо, коли прийняти до уваги, що небезпека щезла. Але вістка про цих чотири кілометри стала останньою краплиною, яка переповнила чашу терпінь мами і пані Марійки.

— Скажи мені, Дарко, чи ти ще довго будеш нас водити? — нападається мама.

— Вже недовго, — відповідаю бадьоро. — Скоро вже буде кінець.

— Не знаю, що ви під тим розумієте, Дарцю, — обзивається Марійка, — але мені, то й справді скоро наступить кінець. Я не можу більше йти! Розумієте? У мене так все болить, що я й кроку ступити не годна.

Та тепер уже смішно прислухатись до їхніх жалів і нарікань. Тому не відповідаю на докори і узброююся уволевість твердого командира. Візок маленький і незручний, так що дітей на нього вже примістити не можна. Отже, беру хлопчиків за руки, натягаю посторонки і рушаю з місця скорим кроком. Напрямку не треба питати, бо люди йдуть натовпами, а їхня дорога є і нашою дорогою.

Приставши до людського потоку, впадаємо в психозу поспіху, яка панує на цьому останньому відтинку дороги і яскраво пробивається в голосах, в напруженості руху і на обличчях. Люди не йдуть, а біжать, тікають, докладаючи всіх зусиль, щоб якнайскоріше дістатися до мети. Поголовна більшість їх брудна, виснажена, завошивлена, обшарпана, так, як і ми. З усього видно, що їхня доля на попередньому шляху була подібна до нашої, що вони вже не раз за спізнення заплатили дорогою ціною, не раз зазнали невдач та розчарувань і що тепер, відчувши близький запах волі, вони п'яніють, хоч і не вірять у свій порятунок.

Спішать усі, спішу і я, щоб не дати себе випередити, бо ж кожний, хто раніше прийде до мети, може відібрати нам один з останніх шансів.

Та деж мені змагатися з усіми?! Ромцьо й Орішок, маленькі, а до того ще й ослаблені голодом, не можуть не то бігти без перерви, але навіть іти. Вони шпортаються і не падають тільки тому, що я міцно тримаю їхні дрібні ручення у своїх долонях і тягну за собою. На плач не звертаю уваги, так само не звертаю уваги на мамині й Марійчині сварливі слова, що лунають десь позаду.

— Дарко, Дарко!.. Ну, зварıювала жінка дорешти! Ото скарав мене Господь тією донькою, не знаю, за що і за яке!..

— Дарко, я не можу більше, чуєте?! Я далі не йду!.. Пустіть мені зараз дитину і можете забиратися на всі чотири вітри! Пустіть дитину зараз!

Не обзиваюся і не реагую. Хай собі кричать, що хочуть!

— Пустіть мою дитину, кажу вам! Чи ви хочете її забити?!

— Вона нас усіх заб'є! І нащо я стара, дурна послухала її?!

Коли ці крики затихають зовсім, зупиняюся і даю можливість себе трохи наздогнати. Та як тільки мама і Марійка підбіжать ближче — рушаю далі скором кроком.

Упряж візка врізається в живіт, діти скимлять і голосять, руки терпнуть, а ззаду все, як батоги, хлоськають образливі слова й докори.

Нарешті, Марійка починає падати на дорозі. Вона дістає болі і не може більше йти. А нас тим часом обганяють і обганяють: пішки, на возах і на вантажних машинах. Стаю на дорозі, стараючись зупинити якусь підводу або машину, кричу, плачу, ламаю руки і вказую на Марійку. Де там! Ніхто навіть уваги не звертає.

Важуся на останній твердий крок: лишаю маму й Марійку отак просто на дорозі, а сама з дітьми й возиком іду вперед. При тому думаю:

— Коли вони обидві побачать, що я таки пішла, — побіжать за мною. Коли ж не зможуть бігти і попадають на дорозі, то на них, самотніх, скоріще хтось зглянеться. Нарешті, коли вони й справді не зможуть мене наздогнати і коли не розворушать нічийого серця, то я залишу дітей і возик у Гельмштедті і вернуся по них сама. Тепер мені не під силу пильнувати возика і чотирьох осіб разом.

Розрахунок виявився добрим: поки я добилася до Гельмштедту і зайняла чергу перед комісією, що перевіряє документи, мама і Марійка вже також були на місці.

Слава Богу! Слава Богу!..

Перед комісією черга-черга! Але перевірка йде досить скоро, і ми незабаром опиняємося перед столом, за яким сидить миршавий на вигляд енкаведист.

Переглянувши наші папери, він заявляє:

— Документи ужє просрочєнне, і іх нужно продолжіть.

— Як?! Де продовжити?

— В Маріянендорфі.

— В Маріянендорфі? Та ми ж щойно звідти!

Енкаведист потискує плечима: що то його обходить? Документи треба продовжити в Маріянендорфі — і на тім кінець.

— Я не можу вертатися до Маріяцендорфу! — кричу зі сльозами. — Подивіться на мою сестру: вона вже родить!

Марійка плаче, мама плаче, а я мало на коліна перед енкаведистом не стаю.

Змилосердився. Стукнув печатку, підписався.

— Можете йти.

Ну, ще один бар'єр поза нами. Тепер тільки перейти заставу. Чи ж вдасться, чи знову щось виникне?..

Василь Орелецький

УКРАЇНСЬКИЙ ВІЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ 1921—1945

Український Вільний Університет засновано зараз же по окупації українських етнографічних земель ворожими військами 1920 р. Після скасування українських катедр у Львівському і Чернівецькому університеті та після зліквідування українських університетів на окупованій червоними москалями Нидднiпрянській Україні, виявилася велика потреба заснувати український вільний університет закордоном, який мав би бути одиноким українським університетом у вільному світі, з метою гідно репрезентувати українську університетську науку на чужині.

Ініціяторами заснування українського університету поза українськими землями є Союз Українських Журналістів на чолі з тодішнім його головою д-ром Володимиром Кушніром, Товариство Прихильників Освіти, головою якого був тоді проф. д-р Ст. Дністрянський, та Український Соціологічний Інститут на чолі з проф. М. Грушевським. Святочне відкриття університету відбулося у Відні 17 січня 1921 року.

Однак, уже по закінченні літнього півроку 1921 р. перенесено університет з Відня до Праги. На підставі постанови чехословацького міністерства закордонних справ з 16 вересня та міністерства шкільництва і освіти з 5 жовтня 1921 р. і на основі постанов Академічного Сенату та всіх факультетів чеського Карлового Університету, почав УВУ своє друге півріччя 23 жовтня 1921 року, дотримуючися приписів Карлового Університету. Наш університет прийняв конструкцію, правила та реґулямін Карлового Університету зараз же на початку свого празького періоду, яким керувався у наукових та адміністративних справах аж до 1945 року.

Український Вільний Університет складається увесь час свого існування з двох факультетів: філософічного та факультету права і суспільних наук. Адміністративними та організаційними справами керує Сенат, який складається з ректора, проректора, деканів та продеканів. Науковими справами завідують окремі Колеґії Професорів обох факультетів. Головний кадр цих колеґій становили професори австрійських і російських університетів, при чому покликано було ще нових членів професорського збору з відповідними науковими кваліфікаціями.

Викладовою мовою в УВУ є весь час українська мова. Крім того, створено в УВУ ще кілька лекторатів чужих мов — чеської, французької, англійської, німецької та клясичних мов.

Виклади в УВУ відбувалися здебільша у викладових залях Карлового Університету (головно у Клементинумі та Каролінумі).

У 30-их роках професорський склад УВУ досягав числа 46, з чого було 30 звичайних професорів. Немало професорів УВУ були змушені викладати також і в інших українських високих школах у Чехословаччині (Українській Господарській Академії у Подєбрадах, Українському Високому Педагогічному Інституті, в Студії Пластичного Мистецтва у Празі) та у Греко - Католицькій Богословській Академії у Львові. Деяких професорів УВУ покликано було також викладати у чужих університетах: до старославного Карлового університету у Празі: професорів Ол. Колессу і Д. Дорошенка, до варшавського університету — професорів Р. Смаль-Стоцького, Ол. Лотоцького, В. Біднова і Дм. Дорошенка, проф. В. Тимошенка — до Мішиґенського університету (ЗДА), проф. Д. Чижевського — до німецького університету у Галле і т. д.

До 1931 р. були в УВУ 7,702 вписи. Кожного півроку записувалося в УВУ пересічно 400 студентів. У пізніших роках студентська фреквенція дещо зменшилася. Причиною такого зменшення був м. ін. утруднений виїзд наших студентів із Західніх Земель України до Праги. Переважну більшість студентів становили українці. Однак, в УВУ студіювало також дуже багато чужинців: болгар, білорусів, вірмен, голляндців, грузинів, естонців, лотишів, жидів (головно з Буковини та Басарабії), литовців, мадяр, москалів, німців, осетинів, сербів, словаків, словінців, татар, чехів та ін. При цьому треба додати, що головний кадр українських студентів походив не лише з еміґрації (з української ґімназії у Ржевницях та Модржанах біля Праги та інших середніх шкіл Чехії), але також і з Прикарпатської України та з українських земель, окупованих Польщею та Румунією.

До 1945 р. промовано на докторів УВУ (обох факультетів) приблизно 100 осіб. За цей час габілітувалось в УВУ біля 15 доцентів, що з них згодом одні стали професорами УВУ, а інших покликано у чужі високі школи.

Наукова діяльність професорів УВУ разпочалася 1923 року, коли створено університетську видавничу комісію. Хоч не було потрібних фондів, все ж таки видано було цілу низку наукових праць професорів (літографованим способом 15 публікацій, а друком — 12). Крім цих праць, видано ще два томи наукових збірників і два томи наукових ювілейних збірників. Далі видано ще безконечне число інших публікацій з сотнями назв: підручники для студентів, наукові розвідки, огляди, статті і т. д., і то не тільки українською мовою, але й чужими мовами. Багато наукових розвідок, критичних оглядів тощо вміщували наші науковці у виданнях різних міжнародніх наукових конґресів. Наукових з'їздів, у яких брали представники УВУ чинну участь, було дуже багато. Згадати тут треба хоч деякі наукові з'їзди, які напевно ілюструють наукову діяльність нашої професури. І так, у роках 1924-31 був УВУ заступлений на 28 наукових конференціях, в 1924 р. УВУ брав участь у міжнародному з'їзді етнографів і геологів у Празі, 1930 р. — у міжнародньому з'їзді істориків релігії у Лунді (Швеція), в сьомому міжнародному з'їзді філософів в Оксфорді (Англія), 1936 році у з'їзді техніки і гігієни міст у Міляні (Італія), далі у другому міжнародному з'їзді лінґвістів у Женеві, врешті в різних з'їздах та конференціях у Парижі, Варшаві, Софії, Братиславі і т. д.

Книгозбірня УВУ начислювала наприкінці 1938 р. більше як 10,000 примірників різних наукових книжок, розвідок, рецензій, підручників тощо.

Матеріяльний стан професури УВУ був часто надзвичайно критичний, бо чехословацький уряд зменшив був дотації для УВУ до мінімуму. Чехи перебували до того ж під постійним натиском поляків та москалів (головно червоних), які домагалися від Праги ліквідації твердині української науки закордоном.

УВУ сформулював свої завдання супроти рідного краю вже на самому початку свого існування. Ось одне з рішень на одному з перших зборів УВУ: „Провідною ідеєю і першим обов'язком УВУ є: служити потребам Рідного Краю і Рідного Народу. Свою працю за кордоном уважає УВУ за тимчасову і провізоричну. УВУ має підготовляти українську молодь до діяльности серед Рідного Народу в своїх інституціях та майбутніх урядах. УВУ має організувати наукову працю та уможливити нашим професорам, доцентам та іншим ученим, що опинилися за кордоном, продовжувати свої фахові студії, і таким способом приготовляти та підтримувати наукові сили. УВУ має улегшити сформування Українського Університету і взагалі університетів на Рідній Землі і має, як готовий організм, бути перенесений у відповідний час на рідну територію, туди, де його буде найбільше потрібно".

Здавалося б, що такий час був настав у 1939 році, коли Прем'єр Карпатської України о. А. Волошин у своєму інтерв'ю в празькому щоденнику „Prager Tagblatt" 1 січня подав був довшу інформацію про пляни карпатоукраїнського уряду вибудувати у місті Хусті окрему дільницю для УВУ, де могли б поміщуватися будинки Українського Університету з різними лябораторіями та устаткуванням для наукової праці української професури. До цього, на жаль, не прийшло з огляду на мадярську окупацію Карпатської України 15 березня 1939 року.

УВУ прийшлося переживати страшні часи під час другої світової війни, коли то Сенат УВУ не міг без попередньої згоди націонал-соціялістичних чинників відбувати навіть своїх засідань. Що більше, програми порядку засідань Сенату УВУ і окремих зібрань професорів мусіли бути апробовані окупаційними німецькими чинниками і не могли бути змінювані без згоди цих чинників. Очевидно, також і матеріяльне положення УВУ погіршувалося з дня на день.

Врешті, коли 12 травня 1945 р. увійшли до Праги совєтські війська, першим об'єктом їх знищення була ненависна їм твердиня української науки за кордоном. Переведено тоді строгу контролю різних документів: архів та бібліотеку поспішно вивезено до Росії, при чому дещо спалено. Ректор УВУ, о. проф. д-р Волошин, який разом з проф. Панкевичем залишився ще був у Празі, мусів з'явитися з наказу двох вищих совєтських старшин у канцелярії УВУ. Його тоді ж і заарештовано, а незабаром після того він згинув з рук червономосковських катів.

Так сумно закінчився празький період УВУ. Професура, що їй вдалося виеміґрувати до Німеччини, продовжує працю празького УВУ у баварській столиці, Мюнхені, досьогодні.

З Листів до Редакції

Високоповажаний Пане Редакторе!

„Свобода" поміщує тепер поезії, які можна назвати дійсно вибраними поезіями. А що було б, якби Видавництво „шарпнулося" і проголосило конкурс на — скажім — три сольоспіви до цих поезій? Було б це на славу видавництву і на користь співочій громаді.

Вофало.

Осип Залеський.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

НОВІ РЕКОРДИ СПОРТОВЦІВ УКРАЇНИ

Останнім часом на Україні встановлено ряд нових республіканських рекордів з різних видів спорту. Одеська роверистка Лідія Чепківська („Спартак") у гіті на 1 кілометр з ходу по треку показала час — 1 хвилина 22,7 секунди, поліпшивши торішній рекорд України, який належав киянці, Ніні Піскун, на 0.4 секунди. Дніпропетровські легкоатлети І. Іванов, М. Білокуров, Г. Басалаїв і Ф. Марулін в естафеті 4+1500 метрів показали час 16 хвилин 14 секунд, що також є новим республіканським рекордом. На 7 метрів 20 сантиметрів стрибнув у довжину вихованець Київської дитячої спортової школи ч. І. Л. Тригуб. Це — новий рекорд України для юнаків старшого віку.

ТВОРИ ПОЛЬСЬКИХ АВТОРІВ — УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Щоб скріпити „дружбу народів", останнім часом видавництва УССР заходилися популяризувати твори польських письменників. І так, недавно в Літературному видавництві вийшла з друку книжка лавреата „сталінської премії" Л. Кручковського „Павині пера". До 100-річчя з дня смерти клясика польської літератури А. Міцкевіча видається збірка його творів в двох томах. Видавництво „Радянський письменник" випустило книжку І. Неверлі „Пам'ятка з фабрики „Целюльоза". Вийшов також роман Б. Пруса „Фараон", виданий додатковим накладом. У перекладі на украінську мову видано також С. Жеромського „Бездомні", Г. Ґурської „Над чорною водою", В. Реймонта „Селяни", вибрані твори Е. Ожешкової, М. Конопницької, Ю. Словацького, оповідання сучасних „пролетарських" польських письменників.

„ХВИЛИНА — ЦЕ ДУЖЕ БАГАТО"

„Радянська Україна", затурбована упадком дисципліни на фабриках і копальнях, присвячує цій справі передову статтю. „Хвилина — це дуже багато, — пише редактор газети. — Якщо кожний робітник втратить на виробництві хоча б по одній хвилині на день, держава втратить приблизно 500 мільйонів карбованців на рік. За одну хвилину видобувається стільки вугілля, що його вистачило б для перевезення 30 залізничих ешелонів на відстань 1,000 кілометрів. Кожну хвилину випускається стільки металю, що з нього можна виготовити 5 потужних тракторів, 10 вантажних автомашин, кілька мотоциклів і багато металевих виробів широкого вжитку..." Але, як виходить далі з цієї статті, на совєтських підприємствах втрачається через занепад трудової дисципліни не хвилини, а цілі століття. Ось деякі приклади, що їх подає автор: „На шахті „Никанор", найбільшій в тресті „Ворошиловвугілля" — недопустимо низький рівень трудової і технологічної дисципліни. Шахтарі працюють продуктивно не більше як 4 години на зміну. Почастішали випадки „прогулів", спізнень на роботу, передчасного залишення праці. Самими адміністративними заходами не можна добитися зміцнення дисципліни. Що з того, що, наприклад, на горлівській шахті „Кіндратівка" тільки за перший квартал цього року накладено 576 адміністративних стягнень, а число порушень трудової і виробничої дисципліни тут не зменшується..."

Голос Читача

„ПРО ЛЮБАРСЬКІ ПОДІЇ 1919 РОКУ"

Не так давно у „Свободі" друкувались дійсно цікаві спомини Ст. Самійленка „Дні Слави". А в ч. 185 „Свободи" появилась замітка п. Коцика про ніби-то помилку п. Самійленка щодо переходу от. Волоха до большевиків. Як учасник визвольної боротьби, я був у той час у Любарі. На мою думку, треба відрізняти Любарські події, де головною діевою особою був от. Волох, від переходу його до большевиків.

Любарські події дійсно трапились, як пише п. Коцик, восени 1919 року, безпосередньо перед початком Зимового Походу, отже з кінцем листопада і в перших днях грудня.

Безкарності ганебних вчинків от. Волоха а саме — спробі захопити державну скарбницю та декого з центру, сприяла до декотрої міри поведінка Начальника Спільної Військової Юнацької Школи, яка була тимчасово розташована у Любарі. Завданням школи, як бойової військової частини, було зробити належний спротив отаманові Волохові.

Школа цього спротиву не зробила.

Наслідки: от. Волох безкарно зник з Любара зі своєю групою, начальник Сп. Юнацької Школи був негайно звільнений з посади, а сама школа була розформована та перетворена в Юнацький Полк з приділенням до 3-ої Залізної Дивізії, якою на той час керував полковник Трутенко.

Це — Любарські події.

Щодо переходу до большевиків, то от. Волох перейти у Любарі до большевиків не міг, бо большевиків в той час у Любарі не було. Казали лише, що він подався у бік большевиків, а коли і де він в дійсності перейшов до них, то навертається думка, що після Любарських вчинків от. Волох ще десь „гуляв" по Україні зі своєю групою, а перейшов до большевиків аж на весні 1920 року.

Можливо це і мав на увазі п. Самійленко.

Д-р І. Очеретько,
був. головний лікар Спільної Юнацької Школи.

ВИКОНАЛИ СВІЙ ОБОВ'ЯЗОК

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою добровільну доплату до передплати „Свободи" та свою пожертву на фонд дитячого журналу „Веселка".

СПИСОК Ч. 8.

М. Макарчук, Ню Йорк	$ 10.00	М. Ґалат, Вен Дик	2.00
А. Демченко, Джерзі Сіти	5.00	Д-р З. М. Михайлюк, Ендерлін	2.00
Д-р Я. Іванець, Шикаґо	5.00	о. М. Годинський, Мінеап.	2.00
О. Куриляк, Шикаґо	2.20	Т. Пришляк, Бофало	2.00
П. Маланчук, Шикаґо	3.00	І. Ковалюк, Ню Йорк	2.00
П. Ямняк, Кліфтон	3.00	І. Ґрозінський, Бріджпорт	2.00
Д. Савчак, Асторія	3.00	Д-р М. Гой, Нюарк	2.00
П. Сірман, Менвіл	3.00	П. Емхе, Балтімор	2.00
М. Любинецький, Пітсбурґ	2.20	П. Літинський, Ню Йорк	2.00
Н. Черняк, Ню Йорк	2.00	М. Лаповський, Шикаґо	2.00
Я. Іваськів, Ірвінґтон	2.00	С. Валігунда, Ев Кір	2.00
А. Гнатів, Мінеаполіс	2.00	Р. Іваницький, Бронкс	2.00
Р. Кміцикевич, Шикаґо	2.00	І. Лесько, Клівленд	2.00
Я. Дзядига, Клівленд	2.00	П. Цюпа, Бруклин	1.00
Н. Козбур „	2.00	В. Сопотюк, Мінеаполіс	1.00
Т. Шпур, Шикаґо	2.00	І. Дзівак, Фила.	1.00
О. Олексюк, Торонто	2.00	С. Гарбач, Коговз	1.00
А. Артимович, Шикаґо	2.00	П. Тіцький, Перт Амбой	1.00
А. Сороковський, Кліфтон	2.00	П. Стахів, „	1.00
А. Ґулька, Нюарк	2.00	П. Стадник, Амстердам	1.00
В. Воробець, Нюарк	2.00	М. Чабан, Кліфтон	1.00
Г. Панько, Джерзі Сіті	2.00	Т. Корнаугов, Мантейн Вю	1.00
Я. Містерман, Фила.	2.00	Разом	$ 110.40
І. Кріль, Ню Йорк	2.00	Раніше проголошено	1,950.75
С. Михалько, Джерзі Сіті	2.00	Разом	$ 2,061.15
Т. Будняк, Рачестер	2.00		
А. Ясний, Бронкс	2.00		
М. Ласкавий, Сомервіл	2.00		

ШТУЧНИЙ МІСЯЦЬ

Протягом останніх ста років людина незмірно поширила кордони свого фізичного світу. Вона навчилась пливати під водою, пересікати континенти своїми автами і нарешті літати в повітрі.

І тепер людина стоїть на порозі нової доби — доби, що можливо дасть їй змогу мандрувати не тільки на місяць, але й на інші далекі планети. Заява президента Айзенгавера 30 липня, що З'єднені Держави споруджують штучний сателіт для нашої Землі, перетворює давню мрію про міжпланетні подорожі на реальне і практичне досягнення.

Цікаво, що створення місяця людською рукою випадково збігається з Інтернаціональним Геофізичним роком, що його мають обходити від середини 1957 до кінця 1958 року. Протягом цього часу науковці з 40 країн з'їдуться, щоб поділитись інформаціями, набутими після студій погоди, морів та океанів, геології, соняшної радіяції, вищих шарів атмосфери та інших космічних феноменальних явищ. Президент висловив побажання, щоб американські вчені поділились на тих з'їздах своїми інформаціями про студії над створенням штучного сателіта землі та всіма пов'язаними з тою працею проєктами.

Перший створений людською рукою місяць має бути маленький — розміром приблизно м'яча для баскетболу. Його мають вистрілити з земної поверхні з допомогою ракети, і він має кружляти в орбіті. приблизно на відстані в 250 миль від нашої планети із швидкістю приблизно в 18 тисяч миль на годину. За кілька днів чи тижнів його рух має сповільнитись, і він, згорівши, впаде.

З якою ж метою все це буде пророблено? Всі вчені погоджуються нині, що тепер ще зарано говорити з певністю, які бубудуть наслідки всієї цієї справи. Але ті показники, що вернуться на землю завдяки автоматичним приладам, встановленим на цьому сателіті, можуть розповісти нам багато про маловідомі нам шари атмосфери, що оточують нашу землю, наприклад, про космічне проміння або яркість сонця. Всі ці інформації будуть винятково важливі і корисні для дальшого кроку людини — будівництва міжпланетного судна, на якому не тільки автоматичні наукові інструменти, але і люди можуть зробити подорож до інших планет соняшної системи.

Але покищо проєкт такого сателіта може принести багато інших практичних можливостей Кинувши нове світло, наприклад, на соняшну радіяцію, він може багато сказати нам про кліматичні зміни, що мають статися в майбутньому, як ось питання про льоди на земній поверхні — чи вони мають таяти, чи навпаки, поширюватись у ближчому майбутньому? Чи засушливі землі дістануть більше вологи чи менше? Такі інформації будуть надзвичайно корисні для сільського господарства, комерції, а також для розселення людей в різних частинах світу.

Перша набута практика та інформації про простори поза земною атмосферою дадуть згодом змогу збудувати більший і краще устаткований сателіт. Учені гадають, що за 25 років, можливо, людина матиме змогу збудувати якусь постійну плятформу, яка довіку кружлятиме навкола землі на відстані понад 1,000 миль.

Завоювання місяця, до якого є приблизно 240,000 миль, учені не вважають за особливо важке завдання, якщо буде розв'язане питання про таку плятформу, що її можна буде використати, як місце для старту. Перед тим, як посилати людей на дослідження долин і кратерів на поверхні місяця, ми мусимо довідатись більше, ніж ми знаємо тепер про фізіологічні та психологічні можливості людини для міжплянетних подорожів.

Не зважаючи на всі труднощі, які доведеться побороти в цій праці, вчені сподіваються; що за яких 50 років, в усякому разі перед 2,000 роком,поїздки на Марс та на Венеру будуть можливі, і таким способом наукові фантазії недавнього минулого стануть дійсністю.

Загальна Рада

Пістряк легенів, спричинений куренням, поширюється зі швидкістю епідемії

Ню Йорк, Н. Й. — Визначний дослідник недуги пістряка професор Медичної школи при Тюлейнському університеті д-р Алтон Окснер сказав на річних зборах Стейтової Лікарської Академії, що недуга пістряка легенів так швидко збільшується, що незабаром вона матиме розміри епідемії. Число смертних випадків від пістряка легенів впродовж 25-ох років збільшилося п'ять разів. Це сталося тому, що тепер більше людей курить і куреня починається в молодшому віці. „Часто питаються мене, сказав д-р Окснер, чи помагає фільтер при цигарках. Так, він помагає, але тільки тим, які продають цигарки." Він випробував, які сліди залишають цигарки з фільтром і без фільтру на всмоктуючім папері, і ствердив, що нема жадної різниці між ними. Д-р Окснер твердить, що курення цигарок спричинює недуги серця, легенів, шлунка і печінки. — Число смертних випадків від пістряка легенів було б ще більше, якби не те, що багато курців вмирає від недуги серця, не даючи потрібного часу на розвиток пістряка легенів. Цей лікар оскаржував власників цигаркових фабрик в тому, що вони коштом соток тисяч долярів вмовляють в курців, що курення нешкідливе для здоров'я. Д-р Окснер дивувався, чому громадянство й уряд так легковажно дивляться на шкідливість курення. „Коли б ми на половину були певні, що Бруклинський міст може завалитися, казав професор Окснер, то ми негайно закрили б його. Та ми знаємо, що курення спричиняє пістряка легенів, і нічого не робимо, щоб усунути цю небезпеку." Численні лікарі, приявні на зборах, курили на початку промови д-ра Окснера, та коли він скінчив доклад, не видко було в залі ні одного курця.

● Генеральний прокуратор стейту Ню Йорк Джекоб К. Джевітс заявив на телевізії, що, коли Айзенгавер не буде кандидувати, правдоподібно, нюйоркська республіканська делегація на номінаційній конвенції поставить кандидатуру Томаса Дюі.

● Американські громадяни, подорожуючи в 1954 році літаками закордон, заплатили 201 мільйон долярів. Американські летунські лінії заробили на туристах 145 мільйонів, а закордонні — 56 мільйонів долярів.

● Департамент рільництва хоче якнайшвидше продати 4 мільйони бушлів пшениці, бо в урядових магазинах, де вона лежить, немає місця на нову пшеницю.

● Вже в 1957 році почнуть будувати атомовий літаконосець типу „Форрестолл" на 60,000 тонн посмности.

● В стейтах Нової Англії, Гайленді, Індіяна, на 20 стіп Н. Г. під вагою снігу дерево поМассачусетс, Ню Гемпшір і Вермонт впав сніг. У Генкоку, хилилось на електричний провід і спричинило перервання струму. В горах Гогбек глибина снігу — чотири цалі.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Т-во „Любов" Відд. 370, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 23. жовтня, зараз по закінченню Служби Божої, о год. 11:45 передполуднем. Є багато важних справ до полагодження, як рівнож тепер треба згадувати кого вибрати як урядників на рік 1956. Проситься всіх членів, які ще не заплатили своєї залеглости вирівняти свої вкладки, що б на слідучий рік почали в добрім стані. Члени, які вже є три місяці довжні безпосередньо будеться суспендовувати. — К. Стасюк, предс.; М. Хомета, кас. Р. Голубович, рек. секр.; В. Гіна, секр.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10 ¢ за виготовлення нової адресової кліші, а члени УНС ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

ТАРЗАН, ч. 3560. Зловлений в дії.

BUT AS HE REMOVED THE PLAQUE SOME LOOSE ROCK FELL--

--AND HE WAS DISCOVERED! OOZU WAS INSANE WITH RAGE, "KILL HIM! KILL HIM!" HE ROARED.

Тоді, як болотяні люди все ще стояли біля жертовного ставу, Тарзан нишком, мов кіт, зблизився до трону.

Та саме тоді, коли він брав диск, на землю впало кілька каменів...

І його викрили! Узу божеволів від жадоби помсти. — Вбийте його! Вбийте його! — ричав він.